

IT KOMPAS

Amenit
SOFTWARE SOLUTIONS

...BEZPEČNĚ MOŘEM INFORMACÍ - S NÁMI SE NEZTRATÍTE

V aktuálním IT Kompasů jsme pro Váš připravili:

Vybrané aktuality ze světa IT

Tipy – Triky

Soutěž

Vtip pro dobrou náladu

172. číslo

Vybíráme zajímavé aktuality:

Nástroj Love-GPT zneužívá umělou inteligenci k podvodům na Tinderu a dalších seznamkách

Online svět seznamování! Kde jinde můžete najít potenciální spřízněnou duši při lenošení v pyžamu? [Více...](#)

NÚKIB upozorňuje na kritické zranitelnosti v knihovnách webových prohlížečů

Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost (NÚKIB) upozorňuje na kritické zranitelnosti, které byly objeveny v aplikacích internetových prohlížečů (Chrome, Firefox, Edge a dalších). [Více...](#)

Více aktualit naleznete na www.AntiviroveCentrum.cz nebo na [Facebooku](#) .

Nepravdivá informace neboli hoax, není dezinformace...

Nepravdivé zprávy a informace jsou staré jako lidstvo samo. Díky internetu se ovšem jejich šíření stalo velmi jednoduché, zejména sociální sítě jsou plné hoaxů. Jistě jste už slyšeli zaručené zprávy o infikovaných injekčních stříkačkách na sedadlech hromadné dopravy nebo třeba že zadáním PINu pozpátku přivoláte k bankomatu policii. Jde samozřejmě o vyložené nesmysly – zcela nepravdivé zprávy. Některé nesmysly jsou spíše úsměvné, některé ale mohou mít velký vliv zejména na děti či starší lidi. Původ slova hoax najdeme ve slově hocus, tedy trik.

**FAKE
NEWS**

Hoaxy i dezinformace manipulují s fakty. Rozdíl je v tom, jak jsou tyto zprávy koncipovány a jaký mají účel. Cílem dezinformace je většinou zisk, ať už finanční či politický. Cílem hoaxy je oproti tomu spíše pobavení autora nad tím, jak se jeho vymyšlená zpráva šíří internetem a lidi ji ochotně věří. Základ hoaxy nemusí být nutně zcela vymyšlený, ale v rámci významu může být například text či obrázek významově vytržen z kontextu či nějaké situaci přisouzena zcela jiný význam. Vzpomeňme například hoax týkající se číselných kódů na obalu mléka, který tvrdil, že se "prošlé mléko znovu přepasterizuje a vrátí zpět do prodeje".

Existuje několik základních druhů hoaxů, typické jsou "řetězové emaily", poplašné zprávy, různé kanadské žertíky, vymyšlené výzvy či petice nebo vyloženě nebezpečné rady. Většinou se hoaxy snaží upoutat pozornost uživatele šokujícím nadpisem typu "tohle se jinde nedočtete", "tohle vám tají" nebo "tohle tradiční média nenapíšou". Často jsou nadpisy až nepřírozně dlouhé a bývají také psány velkými písmeny.

Důležitý je samozřejmě také "zajímavý obsah". Autor se pochopitelně snaží chovat důvěryhodně a přesvědčivě, ale zdroj uváděných informací buď zcela chybí nebo je velice nekonkrétní, například "důvěryhodný zdroj z...", nebo "skupina vědců z..." či "známý známého, který pracuje na úřadě X říká..." a podobně. Obsah článku také nemusí příliš odpovídat nadpisu a může být poměrně fádní.

Jak takový hoax spolehlivě odhalit? V mnoha případech pomůže již mnohokrát zmíněný selský rozum :) Sofistikovanější nesmysly ale můžete odhalit i jinak. V první řadě si zkontrolujte autora a médium, které se zprávou přišlo - většina hoaxů je anonymní a pocházejí z prapodivných zdrojů. K dispozici jsou také různé webové stránky, které se zabývají odkrýváním hoaxů a dezinformací, například:

www.hoax.cz - databáze známých hoaxů obsahuje drtivou většinu nesmyslů, a to v různých verzích a v různém časovém období

www.manipulatori.cz - ověřuje například politické záležitosti

www.demagog.cz se zabývá prohlášeními a vyjádřeními politiků

www.cesti-elfove.cz mapují dezinformace

Můžete také sáhnout po zahraničních webech, například www.hoaxbuster.com nebo www.urbanlegends.about.com.

Znáte zásady netikety, čili slušného chování na internetu?

Stejně jako dodržujeme určitá pravidla slušného chování v běžném životě (řekněme v "oflajn" světě :)), měli bychom pravidla slušného chování dodržovat i v "onlajn" světě. Těmto pravidlům se obecně říká netiketa a pokusíme se popsat ty nejzákladnější z nich. Tyto pravidla by měli dodržovat dospělí, ještě více se ale dotýkají dětí.

1. **Buď vlídný** – než odešlu jakýkoliv komentář, zeptám se sám sebe, zda bych to stejně řekl někomu tváří v tvář? Online prostředí svádí k "silným výrazům" a je velice jednoduché někoho urážet či mu nadávat.
2. **Přemýšlej, než něco nasdílíš** – všechno, co internet jednou uchvátí, už nikdy nenavrátí. Vytvoří se tzv. digitální stopa. Stručně řečeno, než zveřejním například nějakou fotku, dobře

se zamyslím nad tím, jestli bych ji skutečně měl uveřejnit. A platí to i v případě, že nějakou fotku pošlete třeba kamarádovi, protože nikdy nemůžete vědět, co s ní udělá – co když ji pošle dál nebo ji zveřejní na sociálních sítích? Pak už si vše žije vlastním životem a nemáte možnost situaci jakkoliv ovlivnit.

3. **Vždy všechno prověřuj** – v prvním tipu jsme se bavili o hoaxech a o nutnosti kritického myšlení a prověřování informací. Než něco nasdílím, raději si danou informaci pořádně prověřím.
4. **I ostatní potřebují prostor** – komunikace by měla být vzájemná, nesnažte se druhou stranu zahltit jen svými názory a dejte jí prostor pro vyjádření.
5. **Respektuj soukromí ostatních** – každý má hranice nastavené trochu jinak a to, co považuju já za "naprosto v pohodě", už se jinému nemusí líbit. Nezapomínejme také na ochranu hesel a dalších citlivých informací a odhlašujme se na sdílených počítačích (například ve škole).
6. **Nepište velkými písmeny** – psát třeba do diskuzí velkými písmeny znamená křičet. Kromě toho se delší text psaný velkými písmeny může docela špatně číst. Takže nekřičte onlajn :)
7. **Netykejte v diskuzích tomu, koho neznáte** – tento nešvar se v onlajn prostředí velice rozmohl, typicky se s ním setkáte v diskuzích pod online zprávami od I dnes.cz přes Novinky.cz až po Aktuálně.cz. V "oflajn prostředí" si tykáme s pár lidmi, které známe a přátelíme se s nimi a rozhodně netykáme každému, koho potkáme. Tak proč bych tedy měl začít tykat lidem v diskuzích???
8. **Nespamuj a netapetuj** – internet obsahuje spoustu nepořádku, o který nestojíme, a přesto se nám zobrazuje, například reklamy nebo příspěvky na sociálních sítích. Nezahlcujte tedy své onlajn okolí obsahem, o který nestojí.

Soutěž

Vyhodnocení minulé soutěže:

Na otázku z minulého vydání elektronického magazínu IT Kompas odpověděla správně a ze správných odpovědí byla vylosována slečna/paní E. V., které tímto gratulujeme k výhře softwaru [AVG PC TuneUp](#) pro 1 PC na rok zdarma.

Otázka zněla:

Co jsou v internetové komunikaci zkratky "O5 a Z5"?

Správná odpověď měla být:

O5 je zkratka pro slovo "opět" a Z5 pro "zpět".

Nová otázka:

Co označuje pojem "Phubbing"?

Ze správných odpovědí vylosujeme výherce, který od nás získá [ESET Internet Security](#) pro 1 PC na rok zdarma.

Odpovědi pište do 20. 11. 2023 na e-mail amenit@amenit.cz.

Správnou odpověď a výherce uveřejníme v příštím čísle. Pokud se chcete co nejdříve dozvědět, zda jste vyhráli, staňte se našimi přáteli na [Facebooku](#).

Vtip pro dobrou náladu

Nečtěte počítačové vtipy z počítače:
Mohl by se urazit a vypnout se!

Vydání IT Kompasu od 1. čísla naleznete [zde](#).

Tým Antivirového Centra
Amenit s.r.o.

